

Andrzej Wiśniewski

"Zarys prawa zobowiązań. Część ogólna", W. Czachórski, Warszawa 1962 : [recenzja]

Palestra 6/9(57), 73-74

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tej dyscypliny, którzy starają się określić problemy badawcze teorii państwa i prawa w taki sposób, aby wyniki tych badań mogły być przydatne dla poszczególnych gałęzi nauki prawa, a jednocześnie zachowały swój odrębny charakter.

Tym właśnie generalnym zadaniom nauki prawa, a w szczególności teorii prawa poświęcona jest omawiana książka, która w myśl założeń autora powinna zapoczątkować szeroką dyskusję na temat zagadnień metodologicznych w nauce prawa.

Książka składa się z dwu części. Część pierwsza zatytułowana „Płaszczyzny prawa i jego badania” zawiera rozważania o wartości jurysprudencji jako nauki, o metodach i kierunkach badań jurysprudencji w świetle krytycznej analizy burżuazyjnej teorii prawa i o związkach różnych aspektów prawa.

W części drugiej zatytułowanej „System prawa i system nauk prawnych” autor omawia system prawa, system podziału nauk prawnych, daje krytykę ogólnej teorii państwa i prawa, porównuje filozofię prawa, jurysprudencję analityczną i teorię prawa. Ostatni dział książki poświęcony jest problematyce historii doktryn politycznych.

W. Czachórski: *Zarys prawa zobowiązań. Część ogólna*. PWN. Warszawa 1962, s. 360.

Dni naszego kodeksu zobowiązań z 1933 r. są już policzone. Nie zmniejszy to oczywiście znaczenia prawa zobowiązaniowego, które w ramach całości systemu prawa cywilnego majątkowego wynika z roli, jaka przypada w życiu codziennym stosunkom wymiany dóbr i usług między podmiotami prawa cywilnego. Społeczne formy korzystania z dóbr majątkowych, w których wymiana dóbr i usług odgrywa tak istotną rolę, wymagają ochrony prawnej, która pośrednio może przyczynić się do efektywności samej wymiany. Rola instytucji prawa zobowiązań w tej dziedzinie stale wzrasta, gdyż celem tego prawa jest to, aby w miarę możliwości każda szkoda poniesiona bez należytego usprawiedliwienia a zmniejszająca majątek jednostki czy też organizacji społecznej została naprawiona, aby każde nie usprawiedliwione przesunięcie majątkowe nie było obojętne z punktu widzenia cywilnoprawnego.

Toteż jedną z projektowanych ksiąg przyszłego kodeksu cywilnego PRL jest księga o zobowiązaniach. Obejmuje ona materie podstawowych instytucji i zasad prawa obligacyjnego przy uwzględnieniu istniejących stosunków ekonomiki i jej przyszłego rozwoju.

Książka prof. W. Czachórskiego ma charakter podręcznikowy, zmierza więc do przedstawienia instytucji części ogólnej prawa zobowiązań w sposób zwięzły. Jak czytamy we wstępie autorskim, u podstaw opracowania leżały dwa założenia: po pierwsze — dążenie do przedstawienia ogólnej teorii zobowiązań zarówno dla stosunków obrotu uspołecznionego, jak i nie uspołecznionego w obecnym stadium ich rozwoju; po drugie — dążenie do stworzenia pomostu między materiałem normatywnym *legis latae* a materiałem normatywnym, który stanie się w niedługim czasie prawem obowiązującym na podstawie projektu kodeksu cywilnego PRL w redakcji z r. 1961.

Dla zrealizowania tych niełatwych założeń autor przyjął układ materiału części ogólnej zobowiązań według schematu odpowiadającego projektowi kodeksu cywilnego. Spowodowało to m.i. przerzucenie problematyki zobowiązań powstających z bezpodstawnego wzbogacenia i z czynów niedozwolonych do aneksu.

Całość wykładu przedstawiona jest w taki sposób, aby powołanie się na przepisy prawa obowiązującego stanowiło kanwę wywodów obrazujących nie tyle samą treść norm, ile istotę problemów prawnych, które te normy rozstrzygają. W wypadkach najistotniejszych odchyień projektu kodeksu cywilnego PRL od prawa obowiązującego, autor wskazuje w przypiskach na kierunek tych odchyień. Ułatwia to czytelnikowi zorientowanie się, co w przyszłym prawie stanowić będzie *novum* w porównaniu z dotychczas obowiązującymi przepisami. Pozwoli to jednocześnie na przejściowe posługiwanie się książką także po wejściu w życie nowego kodeksu cywilnego PRL.

Po przedstawieniu na wstępie książki pojęcia oraz społeczno-gospodarczej roli prawa zobowiązań, a także źródeł tego prawa autor omawia kolejno: istotę zobowiązań, treść świadczeń, wielość wierzycieli i dłużników, powstanie zobowiązań, przejście praw i obowiązków wynikających z zobowiązań, wykonanie zobowiązań, skutki ich niewykonania, wygaśnięcie zobowiązań i ochronę wierzycieli w razie niewypłacalności dłużnika. Aneks zawiera dwa dodatkowe rozdziały poświęcone bezpodstawnemu wzbogaceniu i czynom niedozwolonym.

Ustawa o Sądzie Najwyższym i regulamin Sądu Najwyższego. Teksty ustaw. Wyd. Prawn. Warszawa 1962, s. 28.

Książeczka zawiera tekst ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o Sądzie Najwyższym i tekst uchwały Rady Państwa z dnia 22 maja 1962 r. w sprawie regulaminu Sądu Najwyższego.

Przepisy ogólne ustawy stanowią m.i., że Sąd Najwyższy jest naczelnym organem sądowym, który sprawuje nadzór nad działalnością sądów powszechnych i szczególnych w zakresie orzekania. W skład Sądu Najwyższego wchodzi: Pierwszy Prezes, prezesi i sędziowie. Sąd Najwyższy dzieli się na izby: Cywilną, Karną, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz Wojskową. Na czele Sądu Najwyższego stoi Pierwszy Prezes, a pracami każdej z izb kieruje jeden z prezesów.

Dałsze przepisy ustawy dotyczą wyboru Sądu Najwyższego i odwoływania jego sędziów, trybu wykonywania nadzoru przez Sąd Najwyższy, sądów dyscyplinarnych oraz postanowień wprowadzających i przejściowych.

Regulamin Sądu Najwyższego zawiera — poza przepisami ogólnymi, przejściowymi i końcowymi — przepisy o posiedzeniach sądowych, o sprawach dyscyplinarnych, o Biurze Orzecznictwa, biurze prezydialnych i sekretariatach oraz przepisy szczególne dotyczące Izby Wojskowej.

M. Gersdorf, J. Ignatowicz: *Ustawa o spółdzielniach i ich związkach oraz rozporządzenie wykonawcze. Komentarz. Wyd. Prawn. Warszawa 1962, s. 288.*

Ustawa z dnia 17 lutego 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach weszła w życie 5 czerwca tegoż roku. Wniosła ona do prawa spółdzielczego szereg zmian. Wiele istotnych dla praktyki zagadnień uregulowanych w nowej ustawie wymagało szerszego omówienia. Zadania tego podjęli się autorzy omawianej pracy, znani już czytelnikom z licznych innych opracowań.